

МОРФОМЕТРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РІЗНИХ ЗРАЗКІВ НАСІНЯ
ПРЕДСТАВНИКІВ РОДУ *QUAMOCLIT* (CONVOLVULACEAE)

Миколайчук В.Г., к.б.н., доцент
Лихач Н.О., студентка 4 курсу
Миколаївський національний аграрний університет

Рід *Quamoclit* належить до родини Convolvulaceae, поширений переважно в тропічних і субтропічних зонах північної півкулі. Нараховує близько 13 видів трав'янистих витких однорічних ліан з простими листками цільними або розсіченими (роздільними), листкорозміщення чергове. Пагони трав'янисті довгі – від 2 до 5 м. Квітки актиноморфні зі зрослими пелюстками, трубчасті, яскраві, забарвлення від білого до червоного або рожевого, відгин зірчастий, численні, зібрані в суцвіття односторонню китицю. Цвітіння однієї квітки триває не більше одного дня, а рослини – триває від липня до закінчення вегетації, що пов'язано із зниженням температури.

Рослини теплолюбні, краще розвиваються на сонячних або з незначним затіненням місцях. Невибагливі до ґрунту, можна вирощувати на піщано-гумусному субстраті, не бажано вносити органічні добрива. Розмножуються рослини лише насінням, яке необхідно висівати в третій декаді квітня. Вирощування розсадою не рекомендовано для більшості видів, бо рослини не витримують пошкодження коренів при пересаджуванні. Для кращого візуального сприйняття ліан рекомендують використовувати опори, які встановлюються до висаджування рослин в ґрунт, щоб не пошко.

В помірній зоні види перспективні для вертикального озеленення. Переважно використовують види *Q. lobata* (Cerv.) House, *Q. coccinea* (L.) Moench, *Q. sloteri*, *Q. pennata* (Desr.) Wojer.

В зв'язку з тим, що в роздрібній торгівлі знаходиться невеликий асортимент представників цього роду, а сама рослина є перспективною для озеленення, постала необхідність у дослідженні морфо-метричних показників насіння різних видів та зразків роду *Quamoclit*.

Дослідження виконані згідно з планом наукових робіт кафедри рослинництва та садово-паркового господарства «Адаптаційні можливості плодкових, декоративних та лікарських рослин при інтродукції в Південному Степу України», номер держреєстрації 0114U004876.

Розміри насіння вимірювали за допомогою штангенциркуля DIGITAL CALIPER 391110 з точністю до 0,02 мм, масу визначали за допомогою аналітичних вагів з точністю до 0,001 г. Статистичну обробку морфометричних даних проводили за програмою Statistica

Excel 7.0. Визначали середнє арифметичне значення ознак, його середнє квадратичне відхилення, мінімальні і максимальні значення, кореляцію основних ознак. Ступінь варіювання ознак визначали за шкалою рівнів мінливості коефіцієнта варіації Г. М. Зайцева (1984) та Б.А. Доспехова (1986).

Дослідження проведені на базі лабораторії фізіології рослин кафедри рослинництва та садово-паркового господарства. Для дослідження використано насіння представників роду *Quamoclit*, придбаного в роздрібній торгівлі м. Миколаєва.

В результаті досліджень встановлено таке: в роздрібній торгівлі м. Миколаєва зустрічається насіння таких видів: *Q. lobata* (зразок 1), *Q. coccinea* (зразок 2), *Q. sloteri* (зразок 3).

Забарвлення насіння чорне або темно-сіре, за формою трикутне.

Метричні ознаки насіння цих зразків мають свої особливості: найбільші показники довжини характерні для насіння зразка 3 ($0,49 \pm 0,01$ мм), а найменші – зразка 1 ($0,16 \pm 0,00$ мм), однак більша ширина характерна також для зразка 3, а найменша – для зразка 2 ($0,24 \pm 0,01$ та $0,09 \pm 0,01$ мм відповідно). Співвідношення між довжиною та шириною насіння різних зразків також відрізняється: менший показник характерний для зразка 1, більший – зразка 2 (1,33 та 2,22 відповідно), тобто більш кулясту форму має насіння зразка 1. Товщина насіння також відрізнялася: у зразка 3 вона найбільша, а найменша – у зразка 2 ($0,21 \pm 0,01$ та $0,08 \pm 0,01$ мм відповідно).

Коефіцієнт варіації ознак знаходиться в межах від дуже низького (<7 %) для довжини зразка 1 й 2, та ширини всіх зразків; низький – для інших показників усіх зразків. Сума коефіцієнтів варіації для зразків 1 і 2 – дуже низький (<7 %), для зразка 3 – низький (8,78 %), що свідчить про стабільність цих ознак.

Таким чином, в результаті проведених досліджень встановлено, що в роздрібній торгівлі м. Миколаєва є в продажу 3 види представників роду *Quamoclit*, їх насіння відрізняється за основними показниками, найбільше насіння характерне для *Q. Sloteri*, коефіцієнти варіації ознак знаходяться в межах від дуже низьких до низьких.

Подальші дослідження будуть приурочені до вивчення онтогенезу, тривалості цвітіння та оцінки декоративності видів.